

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Arqueología en la línea noroeste de la Española, Paisaje, cerámicas e interacciones

Ulloa Hung, J.

Citation

Ulloa Hung, J. (2013, April 23). *Arqueología en la línea noroeste de la Española, Paisaje, cerámicas e interacciones*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/20841>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/20841>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/20841> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Ulloa Hung, Jorge

Title: Arqueología en la Línea Noroeste de La Española. Paisaje, cerámicas e interacciones

Issue Date: 2013-04-23

SAMENVATTING

Dit proefschrift houdt zich bezig met de culturele verscheidenheid van noordelijk Hispaniola, een van de archeologisch meest interessante gebieden in de Grote Antillen. Het onderzoekt de omstandigheden die de intra-regionale en lokale interactie beïnvloedden tussen de inheemse gemeenschappen die dit gebied op verschillende tijdstippen in het verleden bewoonden.

Het doel hiervan is inzicht te verwerven in de sociale verschijnselen samenhangend met de interactie, ermee rekening houdend dat deze verschillende vormen aan kan nemen zoals de uitwisseling van goederen, ideeën, geloofsovertuigingen en informatie tussen de leden van verschillende groepen. Deze verschillende soorten uitwisseling vonden plaats door middel van verschillende identiteiten en tussenpersonen, en we kunnen inzicht in hun karakteristieken en transformaties krijgen door middel van de materiële cultuur, speciaal aardewerkstijlen, en het gebruik van de omgeving en de nederzettingspatronen die door elke gemeenschap binnen het regionale landschap ontwikkeld werden.

Dit proefschrift evalueert de culturele verscheidenheid en vormen van interactie zoals die uitgedrukt werden in aardewerkstijlen met betrekking tot de omgevings- en landschapskenmerken en hun invloed op de vormen, ruimten en omstandigheden waarin deze verschijnselen zich ontwikkelden. Deze aanpak volgend worden de stilistische variaties en hun manifestaties in tijd en plaats in het noorden van Hispaniola geanalyseerd, waarbij ook enkele verwante factoren of motivaties in beschouwing worden genomen. Speciale nadruk wordt gelegd op de ecologische verscheidenheid van het gebied die een natuurlijke en discontinue verspreiding van specifieke hulpbronnen, voornamelijk mariene hulpbronnen, heeft bewerkstelligd, en hoe deze onderhandeling erover of competitieve mechanismen stimuleerden of creëerden die toegang tot deze hulpbronnen wisten te garanderen. Het onderzoeksgebied van dit proefschrift betreft het noordelijk-centrale en noordwestelijk gedeelte van de huidige provincie Puerto Plata en het uiterste noordoosten van de provincie Montecristi in de Dominicaanse Republiek.

Dit proefschrift benadrukt ook de noodzaak bij te dragen tot archeologisch onderzoek op regionale schaal in de Grote Antillen. In dit opzicht staat het kritisch ten aanzien van vormen van aanpak die het begrip *culture area* benadrukken als analytisch model om de verschijnselen te verklaren die geassocieerd worden met de culturele en sociale verandering in het Caribisch gebied en ook het ontstaan van verscheidene van de belangrijkste culturele eenheden die onderkend kunnen worden in het onderzoek van de inheemse gemeenschappen in dit deel van de Antillen. Tevens staat dit proefschrift kritisch ten opzichte van het overwegen van onderzoek van geïsoleerde nederzettingen, dat heeft bijgedragen tot het ontstaan van een vals beeld van de gebieden of locaties met veel *interactie* (centra) en gebieden met weinig *interactie* (periferie), waarbij de eerste over het algemeen gezien worden als de centra van culturele diffusie die gebruikt wordt om ontstaan en ontwikkeling van bepaalde culturele uitdrukkingsvormen binnen een bepaald gebied te verklaren. Deze kritiek vereist ook herwaardering van het paradigma dat migratie het enige, of belangrijkste, mechanisme is dat de culturele veranderingen die in het noorden van Hispaniola plaatsvonden, kan verklaren.

Ook bespreekt dit proefschrift de betekenis van het noordelijk deel van Hispaniola vanuit historisch gezichtspunt, en hoe de status van het gebied traditioneel is verbonden aan haar rol als gebied waar belangrijke gebeurtenissen plaatsvonden gerelateerd aan de Europese kolonisatie. Een en ander had invloed op: de selectie van de onderzoeksvraagstellingen en hoe deze benaderd dienden te worden, de definitie van onderwerpen die historisch gezien als belangrijk werden gezien, en de basiscontext voor hun studie. Als gevolg hiervan hebben archeologische onderzoekingen in het gebied voorrang verleend aan de vroeg-koloniale

Europese steden boven studie van de inheemse culturen en hun sociaal-politieke en economische dynamiek, en deze laatste in principe gereduceerd tot een enkel moment in de geschiedenis van het gebied. Op gelijke wijze analyseert dit proefschrift hoe ethnohistorische en archaeologische gegevens zijn misbruikt bij het ontstaan en de kristallisatie van interpretaties ten aanzien van Hispaniola's culturele landschap en sociaal-economische dynamiek. Tevens wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre dit eveneens plaatsvond ten aanzien van het aanvaarden van de taalkundige, politieke en godsdienstige beschrijvingen van deze regio als de standaard om de sociaal-culturele processen en handelingen van de inheemse individuen en gemeenschappen in andere delen van Hispaniola en de rest van de Grote Antillen te begrijpen.

De kritische evaluatie van de genoemde onderwerpen vormt het voorspel tot een analyse van het culturele en sociale landschap van Hispaniola met nadruk op de precolumbiaanse periode. Deze bespreking is essentieel om de nuances te begrijpen die de expressies aan materiële cultuur, speciaal de aardewerkstijlen, binnen dit gebied hebben gevormd. Om deze reden beweegt de structuur van dit proefschrift zich van het algemene naar het bijzondere, beginnend bij een analyse van de ontwikkelingen en begrippen die gebruikt zijn om het Caribisch gebied te definiëren, via bespreking van de belangrijke uitdagingen waar de huidige archeologie van de Grote Antillen mee geconfronteerd wordt, en eindigend met het onderzoek dat door de schrijver in noordelijk Hispaniola is ondernomen. Deze structuur plaatst het huidige onderzoek binnen de verschillende perspectieven ten aanzien van mobiliteit, interactie en hun effecten op sociaal niveau zoals die met betrekking tot het circum-Caribisch gebied zijn gehanteerd door de Caribische onderzoeksgroep van de Universiteit Leiden. Ondanks het feit dat dit proefschrift zich concentreert op interacties op regionaal niveau, analyseert het ook de betekenis van de nieuwe gegevens die zijn verzameld in het noorden van Hispaniola ten aanzien van het begrip van de sociaal-culturele dynamiek en het culturele landschap verbonden met andere contexten in het westelijk deel van de Antillen (Cuba, Jamaica en de Bahama's).

In overeenstemming hiermee leidt de integratie van de bestaande archeologische informatie met betrekking tot de Grote Antillen en de nieuwe gegevens zoals die in het noorden van Hispaniola vergaard zijn, tot scheuren in de meest algemene schemata die gebruikt zijn om de pre-koloniale geschiedenis van het Caribisch gebied te benaderen. Het hoofddoel van de gevolgde procedure is de complexiteit en verscheidenheid aan populaties aan te tonen die op grond van de traditionele historische of archeologische criteria zijn bestempeld als geïsoleerde "lokale culturen". Bovendien wijzigt de geïntegreerde aanpak ook de traditionele wijze van benadering van het zogenoemde "Meillacoid culturele fenomeen", een van de meest bestudeerde culturele expressies in het onderzoeksgebied en het westelijk deel van de Grote Antillen.

Het belang van de context is een van de essentiële elementen die in dit proefschrift afgewogen worden, en deze wordt gekoppeld aan het *agency* perspectief door middel waarvan de ontwikkeling van de aardewerkstijlen wordt gezien. Op deze wijze worden datering en veranderingen in ceramische expressie geïnterpreteerd in relatie tot het sociaal-economische en strategische belang van de nederzettingen binnen het kader van de sociale dynamiek van het gebied. Op grond hiervan vormt beschouwing van de nederzettingslocatie met betrekking tot haar belang in de verhouding tussen verschillende culturele groepen een basisuitgangspunt van het huidige onderzoek.

In overeenstemming met dit verband tussen landschap en nederzettingenpatronen worden de inheemse groepen die de verschillende aardewerkstijlen of tradities gebruikten, onderzocht binnen het kader van hun relaties met het culturele en natuurlijke landschap waar ze deel van uitmaakten. Dit gezichtspunt laat begrip van de co-existentie, vermenging en transformaties van stijlen toe waarbij de competitie, noden en handelingen van de individuele groepsleden

weerspiegeld worden in relatie tot een concrete historische en culturele situatie in het onderzochte gebied. Met dit in gedachten werden de volgende onderzoeksvragen en -doelen geformuleerd.

Onderzoeksvragen:

- Welke zijn de archeologische karakteristieken van de inheemse bewoning in het noordwestelijk deel van de Dominicaanse Republiek?
- Hoe kunnen het aardewerk, de nederzettingspatronen, en hun ruimtelijke verspreiding gekarakteriseerd worden ten aanzien van de groepen die het noordelijk deel van Hispaniola bewoonden?
- Welke vormen van interactie manifesteren zich door middel van de keramiek en het archeologische landschap noordwestelijk Hispaniola?
- Welke invloed had de interactie op de verschillende identiteiten zoals die uitgedrukt worden door middel van de regionale aardewerkstijlen?
- Welke verschillen kunnen aangetoond worden tussen de processen van transformatie en sociaal-culturele verandering die plaatsvonden in noordwestelijk Hispaniola en die in andere delen van het eiland en in de rest van de Grote Antillen?

Onderzoekdoelen:

- Vergroting van het bestaande gegevensbestand ten aanzien van het aardewerk, de nederzettingspatronen en het landschapsgebruik van de inheemse groepen die noordelijk Hispaniola bewoonden.
- Karakterisering van de aardewerkexpressies en het archeologisch landschap van een gebied in noordwest Hispaniola om te komen tot interpretatie van de dynamische aspecten van de sociale interactie die het gebied typeert. Voorts identificatie van de materiële neerslag van deze interactie, speciaal met betrekking tot het aardewerk.
- Het ontwikkelen van een studie op regionale schaal in de context van Hispaniola in de Grote Antillen die verder gaat dan de traditionele perceptie van aardewerkstijlen of tradities als homogene en geïsoleerde eenheden die niet in staat zijn om de interactie en het mengen van gemeenschappen met andere culturele tradities te weerspiegelen.
- De processen van transformatie en culturele verandering weergeven die als gevolg van interactie in noordelijk Hispaniola plaatsvonden, en hun overeenkomsten of verschillen met andere gebieden in Hispaniola en de Grote Antillen.
- Aantonen dat het historisch belang van dit gebied verder gaat dan de gebeurtenissen tijdens de Europese kolonisatie van de Amerika's, en dat de uitdagingen ten aanzien van complexiteit, dynamiek en verscheidenheid binnen het precolumbiaanse landschap meer diepgaande archeologische onderzoeksinspanningen vereisen.
- Bijdragen tot een nationaal gegevensbestand met betrekking tot het cultureel erfgoed van de Dominicaanse Republiek om mechanismen te ontwikkelen ter bescherming van archeologische contexten die kwetsbaar zijn als gevolg van ontwikkelingsplannen, natuurlijke verschijnselen of plundersaars.

Belangrijkste resultaten

Dit proefschrift draagt nieuwe gegevens voor dit deel van Hispaniola aan die door middel van gespecialiseerde methoden verzameld zijn. Deze laatste betreffen de identificatie van plantensoorten die door de inheemse gemeenschappen gebruikt werden, door middel van analyse van zetmeeldeeltjes aangetroffen op gebruiksvoorwerpen, voorts het gebruik van GIS bij het onderzoek van de ruimtelijke verspreiding van de nederzettingen in het landschap, en het doen bepalen van nieuwe radiokoolstofdateringen ten behoeve van de archeologie van Hispaniola en het Caribisch gebied. De verdere methoden die ten behoeve van dit proefschrift ontwikkeld werden, betreffen het toepassen van gespecialiseerde technieken ter bestudering van keramische technologie, alsook de kenmerken en mineralogie van de structuur van het

aardewerk. Hieraan is de identificatie van kleibronnen en hun geschiktheid om te dienen als grondstof voor het aardewerk van de inheemse gemeenschappen van het gebied toegevoegd.

Deze studie toont ook aan dat het bestaan van een hoge dichtheid aan archeologische vindplaatsen in noordelijk Hispaniola correspondeert met een betekenisvolle kern aan inheemse bewoners, hetgeen het naast elkaar bestaan van gemeenschappen met verschillende culturele expressies impliceert. Deze situatie leidde tot een specifiek cultureel landschap waarin de ontwikkeling van verschillende vormen van interactie door middel van aardewerkstijlen weerspiegeld worden.

Het karakter van de interacties zoals dat gereflecteerd wordt door het keramische repertoire, toont aan dat technologische verandering onbelangrijk was bij het aardewerk van noordelijk Hispaniola. Versieringsmotieven inherent aan andere stijlen werden echter uitgevoerd in de technologische stijl van elke groep in het gebied. Dit wijst erop dat technische uitvoering en potvormen generaties lang werden gehandhaafd, en belangrijke aspecten vormden van de individuele identiteit die elk van de inheemse gemeenschappen in de regio uitstraalde. Men kan ook spreken van het bestaan van aardewerktradities die andere stijlen imiteerden of assimileerden zonder hun specifieke productie- of afwerkingstechnieken te wijzigen.

De genoemde elementen wijzen erop dat stilistische veranderingen in noordelijk Hispaniola gerelateerd waren aan processen van acculturatie en syncretisme, die zich manifesteerden door de verwerving of imitatie van externe culturele eigenschappen die werden aangepast en herschapen volgens de eigen culturele criteria. Dit is iets dat vanuit het perspectief van de materiële cultuur heeft bijgedragen tot het scheppen van de kenmerken van de veelvuldigheid aan culturen die in verschillende gebieden van de Grote Antillen aangeduid worden als het *Taino* culturele verschijnsel.

Voorts toont dit proefschrift aan dat enkele van de interactieprocessen die tussen de gemeenschappen met Meillacoid en Chicoid aardewerk in noordelijk Hispaniola plaatsvonden, verbonden waren met rivaliteit om zich toegang te verschaffen tot bepaalde gebieden met belangrijke hulpbronnen, speciaal mariene bronnen. Dit betekent dat in sommige gemeenschappen die ten opzichte van deze hulpbronnen strategisch gelegen locaties innamen, stilistische transformaties of veranderingen sterk uitgesproken waren terwijl in andere deze wijzigingen minder zichtbaar waren. Een en ander toont aan dat stilistische veranderingen in noordelijk Hispaniola ten aanzien van tijd of plaats geen uniform verschijnsel vormden.

Dit laatste wijst op het belang van de culturele pluraliteit en het natuurlijke landschap in het gebied als aspecten die interacties en de intensiteit van de interacties beïnvloedden. Beide factoren stimuleerden verandering die, vanuit stilistisch oogpunt, werd uitgedrukt in het verschijnen van gecodeerde kenmerken van een specifieke stijl binnen een andere. Dit varieerde van kleine veranderingen of assimilaties van geïsoleerde kenmerken van een andere stijl, zoals in het geval van groepen met Meillacoid en Chicoid aardewerk, tot de vermenging van kenmerken inherent aan twee verschillende stijlen, zoals in het geval van groepen met Meillacoid en Ostionoid aardewerk. Een en ander veroorzaakte het ontstaan van bepaalde verschijnselen binnen dezelfde stijl in verschillende gebieden van noordelijk Hispaniola, wat een onderscheidend kenmerk is van de regionale culturele verscheidenheid in de Grote Antillen.

In wezen is het belang van de natuurlijke en culturele setting waarin de interacties zich ontplooiden gerelateerd aan een proces van wedijver (*peer interaction*) waarin een stroom bestond aan informatie, symbolen, materialen en mogelijk economische hulpbronnen tussen de groepen die het gebied bewoonden, maar waarin bovenal de interacterende gemeenschappen veranderingen in hun manier van identiteitsuitdrukking door middel van aardewerk ondervonden.

Vanuit dit gezichtspunt toont dit proefschrift hoe de natuurlijke omgeving interactie beïnvloedde en haar nauwe verwantschap met de locatie van nederzettingen in het regionale landschap. Nederzettingen van gemeenschappen met dezelfde aardewerkcultuur (Chicoid or Meillacoid) tenderden ernaar gelokaliseerd te zijn in de buurt van andere met dezelfde culturele verwantschap, aldus de nederzettingenpreferenties kenmerkend van elke populatie binnen het gebied. Door een bepaalde plaats in het natuurlijke landschap in te nemen, kon de toegang tot de mariene hulpbronnen binnen het territorium beperkt of uitgebreid worden, speciaal gezien het bestaan van knooppunten tussen twee of meer ecologische zones ofwel lokaties die door middel van zichtbaarheidslijnen waren verbonden en potentiële economische specialisatie mogelijk maakten. Om kort te gaan, het landschap stimuleerde interactie.

Het huidige perspectief laat zien dat interactie in noordelijk Hispaniola nauw verbonden was met verschillen in de nederzettingenpatronen van de betreffende populaties. Aanvullende factoren die de grootte van nederzettingen beïnvloedden, waren de hoogteligging van locaties en hun nabijheid tot de kust. Deze kenmerken waren ook nauw verwant aan de functie van de nederzettingen en zaken zoals mogelijke economische specialisatie en sociale complexiteit. Het bleek mogelijk te zijn locaties te identificeren die belangrijke knooppunten vormden in het regionaal interactienetwerk, juist waar stilistische co-existentie en vermenging het meest uitgesproken waren. Bovendien vormde dit type knooppuntnederzettingen niet alleen een belangrijk verschijnsel in noordelijk Hispaniola, maar ook in andere gebieden of eilanden van de Grote Antillen en Bahama's.

Dit proefschrift onthult het bestaan van een gemeenschappelijk nederzettingenmodel van de Meillacoid populaties in noordelijk Hispaniola zowel als andere gebieden van de Grote Antillen, in Cuba, Jamaica en de Bahama's, hetgeen het bestaan en de besteding van een strategie van landschapsexploitatie met culturele achtergrond impliceert en niet het gevolg is van louter toevallige aanpassing aan de Grote Antillen. Dit nederzettingenpatroon betekende dat bewoning plaatsvond van gebieden met dezelfde kenmerken zoals vruchtbare grondsoorten en tussenposities ten aanzien van gemakkelijke toegang tot mariene hulpbronnen en de dierlijke hulpbronnen van de hogere gelegen gebieden en bergen.

Ten slotte is het belangrijk enkele aspecten te belichten die door de methodologische aanpak en de archeologische gegevens in dit proefschrift naar voren worden gebracht. In de eerste plaats breekt deze studie van noordelijk Hispaniola met de bestaande analyses die zich concentreren op individuele vindplaatsen of geïsoleerde nederzettingen. Daarentegen biedt dit proefschrift een samenvattende regionale aanpak aan die op zijn beurt verbonden is met andere delen van het eiland, speciaal het noorden van het huidige Haïti en de westelijke eilanden van de Grote Antillen. Dit standpunt integreert informatie die door verschillende onderzoekers wordt verstrekt en is verkregen met verschillende vormen van methodologische aanpak en geanalyseerd gebruikmakend van uiteenlopende interpretatieve kaders.

Een andere bijdrage van dit proefschrift betreft het aantonen van het belang van het landschap en de economische en sociale behoeften als belangrijke motivaties voor interactie tussen de inheemse gemeenschappen in noordelijk Hispaniola. Co-existentie, interactie en transculturatie zijn vitale verschijnselen om de bijzonderheden en culturele transformaties die zich in het gebied voordeden te verklaren, en ook hoezeer deze juist niet het resultaat van migratieprocessen waren. Een centraal aspect hierbij is dat processen als *mestizaje*, culturele menging en interactie in noordelijk Hispaniola niet begonnen met de komst van de Europese kolonisten, zoals naar voren is gebracht door de traditionele historiografie. In tegenstelling hiermee is het geschiedkundig belang van dit gebied gerelateerd aan zijn status als ontmoetingsplaats voor verschillende populaties op uiteenlopende tijdstippen. Als gevolg hiervan werd het de setting van veelsoortige transculturaties en etnogenese vóór de komst van de Europeanen.

Dit proefschrift werpt ook nieuwe vragen op ten aanzien van het overleven en de complexiteit van de zogenoemde “Archaïsche” groeperingen in uiteenlopende contexten. Een en ander heeft betrekking op de traditionele theorie van het eenzijdige ontstaan van het Meillacoid culturele fenomeen en ook zijn ontwikkeling gebaseerd op migratie in één richting. In deze zin opent dit proefschrift een nieuw perspectief om de oorsprong van het Meillacoid culturele verschijnsel te benaderen door het te verbinden aan de ontwikkeling van de “Archaïsche” gemeenschappen die in ruime mate aanwezig waren in de gebieden waar het Meillacoid dominant was en waar Ostionoid culturele componenten afwezig of gering waren. Dit spreekt traditionele ideeën tegen die het ontstaan van het Meillacoid baseren op migraties. Het toont ook aan dat overkoepelende culturele schemata zoals de zogenoemde *subseries* niet in staat zijn om de complexiteit en culturele dynamiek die typisch zijn voor de Grote Antillen in beeld te brengen, en bovendien dat kolonisatie, expansie en migratie onvoldoende zijn om de culturele complexiteit die inherent aan dit gebied zijn, te verklaren.

Gezien het hierboven gestelde toont dit proefschrift aan dat de processen van convergentie en culturele menging, interactie tussen gemeenschappen en ontmoetingen tussen gemeenschappen met verschillende achtergrond, meer aannemelijke verklaringen zijn voor de verschijnselen die ten aanzien van de *Macoris* regio van Hispaniola in de vroege kronieken worden beschreven. Meer dan een nauwe verwantschap tussen stijl en etniciteit, of het beeld van een gebied bewoond door een homogene etnische groep, laten de archeologische details zoals het onderzoek van noordelijk Hispaniola die blootlegt, zien dat het zogenoemde *Macoris* gebied een mozaïek van verschillende culturen vormde, misschien iets dat leidde tot de specifieke taalkundige verschijnselen en kenmerkende materiële cultuur die het gebied karakteriseerden.

Dit proefschrift toont ook aan dat aardewerkstijlen niet onvermengd zijn, maar gebruikt worden als de belichaming van sociale referenties in conflicttoestanden of in andere sociale situaties tussen verschillende groepen. Vrouwen konden als handwerksluier door hun huwelijksbanden een bemiddelende rol spelen tussen gemeenschappen. Op stilistisch niveau is dit merkbaar als modificaties binnen een verenigde stijl, aanpassingen die gebruikt konden worden om op een aantal manieren te communiceren. In het geval van groepen nabij elkaar gelegen gemeenschappen in noordelijk Hispaniola manifesteert dit zich soms in een praktisch samensmelten, en op andere tijdstippen in minder verstrekkende invloeden. Dit wijst op verschillende omstandigheden, contexten en allianties. Behalve identiteitsgrenzen weerspiegelen stijlen ook verschillende gemeenschappelijke invloeden tussen gemeenschappen.

Ten slotte biedt dit proefschrift aan de autoriteiten en instituten die verantwoordelijk zijn voor de bescherming en bestudering van het archeologisch erfgoed van de Dominicaanse Republiek gereedschap om het toekomstige beschrijven, monitoren en verlichten van nadelige invloeden op archeologische vindplaatsen uit te voeren. Meer specifiek biedt het een veelomvattende en gedetailleerde manier van registratie die gebruikt kan worden om andere nederzettingen in het gebied te lokaliseren. Daarnaast verstrekt het informatie betreffende tot op heden niet geregistreerde nederzettingen die behulpzaam kan zijn bij het verlichten van de effecten van toekomstige nadelige invloeden gerelateerd aan de ontwikkeling van het gebied ten behoeve van het toerisme of in enig andere zin.

Implicaties van deze studie voor toekomstig onderzoek

Tot slot is het van belang bepaalde punten aan te stippen die bijdragen tot toekomstig archeologisch onderzoek in noordelijk Hispaniola.

Met betrekking tot de nederzettingenpatronen en het belang van de visuele en territoriale controle door groepen met verschillende culturele achtergronden, wekt een en ander de noodzaak tot verdere studie en vergelijking van gegevens ten aanzien van de eetgewoonten in

elke nederzetting. Dit type studies zou een bijdrage kunnen leveren aan het bepalen van de economische verschillen tussen onderscheiden gemeenschappen, en de relatie met de locatie binnen het landschap. Deze vergelijkende analyse zou uitgevoerd kunnen worden met gebruikmaking van een combinatie van verschillende methodieken, zoals analyse van duurzame nitrogeen- en koolstofisotopen in menselijke resten, en studies van zetmeelresten. Dit zou nieuw licht kunnen werpen op de uitwisseling die plaatsvond tussen verschillende gemeenschappen in het gebied, zowel als de sociale processen verbonden met sociale en politieke bondgenootschappen en ook de rivaliteit ontstaan door de exploitatie van hulpbronnen in verschillende omgevingstypen, of economische specialisatie.

Meer nauwkeurige manieren om het verband tussen de geologische compositie van de kleien in het gebied en de structurele samenstelling van het aardewerk dat gevonden wordt in de nederzettingen, vast te stellen zou gegevens kunnen opleveren ten aanzien van de mobiliteit en uitwisseling van mensen met betrekking tot de vindplaatsen van grondstoffen (kleien), het gebruik van verschillende kleisoorten door de tijd heen, en ook de uitwisseling van voorwerpen of potten, en mensen (pottenbakkers), niet alleen tussen cultureel verschillende gemeenschappen, maar ook tussen gemeenschappen met dezelfde culturele achtergrond. Een en ander zou ook nieuwe gegevens kunnen voortbrengen ten aanzien van de relaties tussen de gemeenschappen met betrekking tot het gebruik van het gebied en haar hulpbronnen.

Een belangrijk element om te overwegen ten aanzien van de lay-out van nederzettingen, is de aanwezigheid van afvalhopen en hun locatie binnen de nederzettingen. Het is van het grootste gewicht te bepalen of er een relatie bestaat tussen vorm en plaats van de afvalhopen en de lay-out van de nederzetting en de huisstructuren, en of deze op zijn beurt verband houdt met bepaalde aspecten van sociale en culturele differentiatie.

Een andere belangrijke factor in toekomstig onderzoek zou het verwerven van concrete gegevens moeten zijn betreffende de plaats van de pre-Arawakse of “Archaïsche” bewoning binnen het ontstaansproces van het Meillacoid culturele fenomeen van noordelijk Hispaniola. Deze gegevens zouden het traditionele beeld ten aanzien van de acculturatie die de relatie tussen de zogenoemde “Archaïsche” bevolking en de Arawakken heeft bepaald, en daarbuiten het perspectief van de processen van culturele interactie die op verschillende tijdstippen in het gebied plaatsvonden, kunnen verfijnen.

Het nieuwe archeologisch onderzoek dat door de Universiteit Leiden in noordelijk Hispaniola zal worden uitgevoerd, neemt de transformaties en culturele veranderingen die werden veroorzaakt door de Europese invasie van het gebied in aanmerking. Een en ander zal worden onderzocht gedurende het project *Nexus 1492: New World Encounter in a Globalising World*. Dit project zal de studie voortzetten van de problematiek die in dit proefschrift is aangesneden, en vanuit archeologisch perspectief veranderingen in de regionale inheemse dynamiek in postcolumbiaanse tijd onderzoeken. Meer specifiek betreffen de aspecten waarin deze veranderingen zichtbaar kunnen zijn, stilistische en technologische transformaties van het aardewerk, de nederzettingenpatronen en de motivaties en mechanismen gerelateerd aan interactie als gevolg van de introductie van nieuwe voorwerpen en de verstoring van de traditionele economische en sociale mechanismen in het gebied.

Over het algemeen benadrukken de onderwerpen die in deze dissertatie voortdurend aan de orde worden gesteld, het idee dat sociale groepen in een gebied of op een bepaalde plaats niet beperkt kunnen worden tot een statische set sociale of culturele categorieën, maar dat deze groepen gezien moeten worden als actief gecreëerd en getransformeerd. Vanuit dit perspectief vormt de geschiedenis van noordelijk Hispaniola, speciaal met betrekking tot de aardewerkstijlen van deze regio, het resultaat van een mozaïek aan dynamische en voortdurende gebruiken die zowel beïnvloeden als beïnvloed zijn, en verwant zijn aan de ecologische, politieke, economische en ideologische aspecten die in voortdurende

verschijning en transformatie waren al vóór de Europese invasie en als gevolg hiervan niet alleen aan slechts één moment in de geschiedenis verbonden zijn.

(Vertaling: dr. Arie Boomert, Leiden University, The Netherlands)